

Tuottajaorganisaatiot ja kilpailuoikeus

Kimmo Tammi
15.1.2023 Kalajoki

Tuottajaorganisaatiot

- Alunperin Rooman sopimukseen kirjoitettu maatalouspoikkeus
- SEUT 39 artikla
- Markkinajärjestelyasetus 1308/2013 (muutoksineen)

Tuottajaorganisaatiot Suomessa

- Suomessa 9 hyväksyttyä TO:ta
 - 4 HeVi, 2 lammassalan, 1 peruna-, kananmuna- ja maitoalalta
- Hyväksynnän hakeminen TO:ksi kaikilla aloilla on ollut mahdollista 2017 alusta saakka
- Kolme HeVialan TO:ta toteuttaa toimintaohjelmaa ja hakee toimintaohjelman kustannusten perusteella EU-tukea
 - Tuki vuosittain yhteensä n. 4 M€

Tuottajaorganisaatiot

- Maataloustuotteen tai -tuotealan tuottajien perustama horisontaalinen yhteenliittymä, joka on hakenut ja saanut tuottajaorganisaatiostatuksen
- TO on EU:n käyttöönottama nimike, jonka Ruokavirasto myöntää hakemuksesta
- TO on rekisteröity yhteisö: osuuskunta, oy tai yhdistys
- TO:n tehtävänä on toteuttaa jäsentensä maataloustuotteiden tuotantoon liittyviä tavoitteita:
 - Esim. auttaa jäseniä tuotannon suunnittelussa, markkinoinnissa, myyninedistämisessä, laadunvalvonnassa tai tuotantomenetelmien kehittämisessä
 - TO voi myös harjoittaa yhteistä jalostamista tai jakelua, järjestää yhteisen jätehuollon, hankkia tuotantopanoksia yhdessä

- Hyväksytty tuottajaorganisaatio voi suunnitella tuotantoa, optimoida tuotantokustannuksia, saattaa markkinoille maataloustuotteita ja neuvotella maataloustuotteiden tarjontaa koskevia sopimuksia jäsentensä puolesta niiden kokonaistuotannon tai tuotannon osan osalta.
- Tuottajaorganisaatio neuvottelee jäsenten puolesta hinnoista ja muista toimitusehdoista
 - Jäsen toimittaa tuotteensa sopimuksen mukaisesti tuottajaorganisaatiolle eikä hän saa myydä näitä tuotteita TO:n ohi

Miksi hakea TO:ksi?

- TO:lla parempi neuvotteluasema markkinoilla
- Yhdessä toimiminen voi parantaa tuotannon suunnitelmallisuutta ja tehokkuutta
- Keskitetty tarjonta on poikkeus kilpailulainsäädäntöön (TO voi neuvotella jäsentensä puolesta tuotannon myynnistä)
- HeVi-alan TO:t voivat hakea EU-tukea toimintaohjelmansa toteuttamiseen

CAP-rahaa

- Tuettavat sektorit oli valittava CAP-suunnitelmassa
- Ohjelmamuutoksella Suomi voi kuitenkin ottaa käyttöön CAP-tukea tuottajaorganisaatioille

TO:n hyväksymisen edellytykset

1. TO on perustettu sen jäsenenä olevien tuottajien omasta aloitteesta
2. Hakija on rekisteröity yhteisö (oy, osk., ry)
3. Jäsenenä on vähintään 5 kyseisen tuotealan tuottajaa
TAI kaupanpidetyn tuotannon arvo on väh. 500 000 €/v.
 - HeVi-alan TO:n on täytettävä nämä molemmat ehdot
 - Kaupan pidetyn tuotannon arvo = tuottajajäsenten tuottamien tuotealan mukaisten hyväksytyjen tuotteiden vuotuinen myynti
4. Tuottajajäsenillä on organisaatiossa määräävä asema

5. TO:lla on jäsenten keskenään sopimat ja vahvistamat säännöt
6. TO tulee harjoittaa jotain toimintaa, esim. yhteinen jalostaminen tai jakelu tai laadunvalvonta tai pakkaus, laitteisto tai varastojen käyttö, välittömästi tuotantoon liittyvä jätehuolto, yhteiset tuotantopanosten hankinnat
 - Mikäli TO neuvottelee jäsenten puolesta tuotteiden tarjontaan liittyviä sopimuksia, tulee tuotteiden tarjonta keskittää
7. Riittävät selvitykset siitä, että TO voi toteuttaa toimintaansa asianmukaisesti
 - HeVi-alalla lisäksi:
 - Riittävä henkilöstö ja infrastruktuuri
 - Keskitetty kirjanpito ja laskutus

- **TO:n toiminnalla tulee myös olla päämäärä, johon sisältyy yksi tai useampi seuraavista tavoitteista (ei-tyhjentävä listaus):**
 - keskittää jäsenten tuottamien tuotteiden tarjontaa ja markkinoille saattamista
 - optimoida tuotantokustannuksia ja investointien kannattavuutta ympäristöön ja eläinten hyvinvointiin liittyviin vaatimuksiin vastaamiseksi ja vakauttaa tuottajahintoja
 - varmistaa tuotannon suunnittelu ja mukauttaminen kysyntää vastaavaksi, erityisesti laadun ja määrän osalta
 - laatia tutkimuksia ja kehitysaloitteita kestävästä tuotantomenetelmistä
 - edistää tuotantonormien käyttöä, tuotteiden laadun parantamista
 - edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja ilmastonmuutoksen hillitsemistä
 - kehittää aloitteita menekinedistämisen ja kaupan pitämisen aloilla

TO:n säännöt

- TO:n säännöt voivat sisältyä yhteisön sääntöihin tai osakeyhtiön yhtiöjärjestykseen
 - Vaihtoehtoisesti voi laatia erilliset TO:n säännöt, jolloin niiden muuttaminen ei vaadi ilmoitusta kaupparekisteriin
- TO:n säännöissä voidaan määrätä toiminnan perusperiaatteet ja siirtää yksityiskohtaisten määräysten antaminen myös alemmalle päättävälle tasolle

1. **Tuottajajäsenten on noudatettava TO:n hyväksymiä sääntöjä, jotka liittyvät tuotantoilmoitusvelvoitteeseen, tuotantoon, kaupan pitämiseen ja ympäristönsuojeluun**
2. **Tuottajajäsen voi kuulua minkä tahansa tietyn tilan tietyn tuotteen osalta vain yhteen tuottajaorganisaatioon**
3. **Tuottajajäsenten on toimitettava TO:n tilastointitarkoituksiin pyytämät tiedot. TO on puolestaan velvollinen toimittamaan tietoja Ruokavirastoon EU-raportointia varten**
4. **Menettelyistä, joilla tuottajaorganisaation säännöt määritetään, annetaan ja muutetaan**

5. TO:n rahoittamiseen tarvittavien maksujen perimisestä jäseniltä. Säännöissä voidaan valtuuttaa hallitus päättämään vuosittain kerättävien maksujen suuruudesta
6. Säännöistä, jotka varmistavat, että tuottajajäsenet voivat demokraattisella tavalla valvoa organisaatiotaan ja sen päätöksentekoa, tilinpäätöstä ja talousarviota
7. Seuraamuksista, kun TO:n perussäännön mukaisia velvoitteita, erityisesti maksujen suorittamisen osalta, jätetään noudattamatta tai TO:n hyväksymiä sääntöjä rikotaan
8. Säännöistä, jotka liittyvät uusien jäsenten hyväksymiseen ja erityisesti jäsenyyden vähimmäiskeston, joka ei voi olla vuotta lyhyempi
9. TO:n toiminnan kannalta välttämättömistä kirjanpito- ja budjettisäännöistä

TO:n toteuttamat sopimusneuvottelut, edellytykset

- Neuvotellessaan jäsentensä puolesta sopimuksia TO:n tulee keskittää ja saattaa markkinoille sopimusneuvottelujen alaiset tuotteet
- TO:ssa on todella harjoitettava yhteistoimintaa, jolla tavoitellaan toiminnan tehostumista
- Neuvottelujen kohteena olevien tuotteiden määrän osalta TO keskittää tarjontansa ja saattaa markkinoille jäsentensä tuotteita
- Tuottajat eivät ole minkään muun sellaisen TO:n jäseniä, joka niin ikään neuvottelee samoista tuotteista sopimuksia niiden puolesta
- Tuottaja ei ole velvoitettu toimittamaan tuotetta sellaiselle osuuskunnalle, joka ei ole TO:n jäsen
- TO:n on tehtävä itsearvio siitä, täyttääkö sopimusjärjestely markkinajärjestelyasetuksessa säädetyt edellytykset

TO:n hyväksymisen hakeminen ja toimintaohjelman toteuttaminen

- Tuottajaorganisaatioksi voi hakea milloin vain. RV tarvitsee käsittelyyn 4kk
- HeVi-alan TO:t voivat hakea hyväksyntää toimintaohjelmalle, jonka toteuttamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin voi hakea tukea
 - Hyväksymishakemus on toimitettava RV:lle 15.10. mennessä seuraavan vuoden alusta alkavaksi suunnitellulle toimintaohjelmalle

Toimintaohjelman toteuttaminen ja tuen hakeminen – HeVi-alalla

- HeVi-alan TO pyrkii toimintaohjelman avulla kehittämään toimintaansa – toimintaohjelmalla tulee olla määriteltyjä tavoitteita
- Toimintaohjelma voi olla 3-7 vuoden mittainen
- Toimintaohjelmaa toteutetaan kalenterivuoden mukaisina jaksoina
- Toimintaohjelma itsessään ei ole tuen saamisen peruste, vaan **tukea haetaan toteutuneiden kustannusten perusteella jälkikäteen**. TO:lla oltava rahoitus toimintaohjelman vuotuisen toteuttamiseen
- Toimintaohjelman tulee olla Suomen CAP-strategiasuunnitelman mukainen

- Hyväksymishakemuksen yhteydessä tulee toimittaa kirjallinen kuvaus toimintaohjelman sisällöstä sekä budjetti eli kustannusarvio, tietojen tulee olla yksityiskohtaisia
- Toimintaohjelman sisältöä voi muuttaa kesken toteuttamisvuotta ja seuraavien toteuttamisvuosien osalta
- Toimintaohjelma voi sisältää investointeja ja kehittämistoimenpiteitä
 - Ympäristö- ja ilmastotoimenpiteet ja tutkimus ja kehittäminen ovat toimintaohjelmassa pakollisia
- Tuki toimintaohjelman toteuttamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin haetaan Ruokavirastosta - voi hakea joko kerran vuodessa tai puolivuositain
- Tukitaso on enintään 50 prosenttia toimintaohjelman kustannuksista

Tukimahdollisuudet TO:n perustamiseen ja toimintaan

- Maaseudun kehittämisen tukena voidaan myöntää vuodesta 2023 alkaen:
 - Valmisteluraha tuottajien yhteistyöhankkeen perustamiseen - tuki enintään 5000 euroa
 - Yhteistyöhanke tuottajaorganisaatioiden edistämiseksi
 - Starttirahoitus tuottajaorganisaatiotoiminnan edistämiseen ja viljelijöiden aktivoimiseen - tuki 10 prosenttia tuottajaorganisaation kaupan pidetyn tuotannon arvosta ja enimmillään 100 000 euroa /vuosi, tukirahoitus enintään 5 vuotta
 - Lisätietoa tulossa uuden tukikauden alkaessa www.maaseutu.fi

Tuottajaorganisaatiot kilpailuoikeudellisesta näkökulmasta

17.1.2023

Kilpailulainsäädäntö

- Yrityssostot
- Kielletty yhteistyö
- Määräävän markkina-aseman väärinkäyttö

- **KKV voi kieltää tuottajaorganisaation toiminnan, jos se on välttämätöntä kilpailun estämisen ehkäisemiseksi.**
 - SEUT 39 artikla: ”Yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteena on: - -
4) taata kohtuulliset kuluttajahinnat”
- **Mikäli tuottajaorganisaation toiminta ei ole markkinajärjestelyasetuksessa säädetyn mukaista, tuottajaorganisaation toimintaan sovelletaan yleisiä kilpailusääntöjä**

Kielletty yhteistyö

- Kilpailulaki kieltää horisontaalisen yhteistyön.
- Sillä tarkoitetaan samalla tuotanto- tai jakeluportaalla toimivien eli keskenään kilpailevien elinkeinonharjoittajien välisiä sopimuksia ja menettelyjä, joilla rajoitetaan yritysten keskinäistä kilpailua.
- Sellaiset elinkeinonharjoittajien väliset sopimukset, elinkeinonharjoittajien yhteenliittymien päätökset sekä elinkeinonharjoittajien yhdenmukaistetut menettelytavat, **joiden tarkoituksena on**
 - merkittävästi estää,
 - rajoittaa tai
 - vääristää kilpailua tai
 - joista seuraa, että kilpailu merkittävästi estyy, rajoittuu tai vääristyy, **ovat kilpailulain mukaan kiellettyjä.**

Kielletty yhteistyö

- Kielletty horisontaalinen yhteistyö voi ilmetä joko yritysten välisinä nimenomaisina sopimuksina tai niihin rinnastettavana yhteisymmärryksenä.
- Kiellettyjä ovat myös muut päätökset tai järjestelyt, joilla käytännössä rajoitetaan tai ohjataan horisontaalisessa tasossa yritysten kilpailukäyttäytymistä.

Seuraamukset

- Seuraamusmaksu voi olla enintään 10 prosenttia kunkin kilpailunrajoitukseen osallistuvan elinkeinonharjoittajan tai näiden yhteenliittymän jäsenten yhteenlasketusta liikevaihdosta siltä vuodelta, jona elinkeinonharjoittaja tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymä viimeksi osallistui rikkomukseen (lakimuutos helmikuussa 2021).
- Seuraamusmaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin, ja sitä määrättäessä on otettava huomioon rikkomuksen laatu ja laajuus, moitittavuuden aste sekä rikkomuksen kesto aika.
- Elinkeinonharjoittajalle määrättävää seuraamusmaksua voidaan alentaa, mikäli elinkeinonharjoittaja **avustaa merkittävästi KKV:a rajoituksen selvittämisessä.**

TUOTTO-hanke

- Luodaan toimintamalli viljan tuottajaorganisaatioille
- Tavoitteena on mm. edistää tuottajien neuvotteluasemaa, parantaa vilja-alan kannattavuutta ja alan kilpailukykyä
- Hankeen tulokset on hyödynnettävissä valtakunnallisesti
- Neuvontaa TO:ksi hakemisessa voi pyytää Ruokavirastolta

Lisätietoa

- <https://www.ruokavirasto.fi/tuet/elintarvikkeet/tuottaja--ja-toimialaorganisaatiot/>
- [Hakuopas tuottajaorganisaatioksi – Ruokavirasto](#)
- [Tuet ja kehittäminen – Ruokavirasto](#)
- <http://www.maaseutu.fi/>
- [TUOTTO-hanke käynnistyi – Tavoitteena edistää vilja-alan kannattavuutta tuottajayhteistyöllä ja -organisaatioilla - MTK](#)
- [Sopimus Euroopan Unionin toiminnasta](#)
- [EU:n markkinajärjestelyasetus](#)
- [Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä 999/2012](#)
- [Kilpailulaki 12.8.2011/948](#)
- [Ehdotus Valtioneuvoston asetukseksi tuottajaorganisaatioista](#)
- [Ehdotus Valtioneuvoston asetukseksi hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiotuesta](#)

Kiitos